

Forfatter: Drachmann, Holger

Titel: Udrag fra En Overkomplet

Citation: Drachmann, Holger: "En Overkomplet", i Drachmann, Holger: *En Overkomplet*, udg. af Aage Schiøttz-Christensen, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, i samarbejde med Nyt Dansk Litteraturselskab, cop. 1987, s. 246. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-drachmann13valshoot-idm140427077891920/facsimile.pdf> (tilgået 23. april 2024)

Anvendt udgave: En Overkomplet

den gennemgående modsigelse? Nej, *En Overkomplet* beholder trods alt fortrinnet. I sin egenskab af erindringsbog er den i væsentlige partier knyttet til digterens eget liv og får derved et præg af sandhed og virkelighed, som mangler i den anden fortælling. I den indretter han sin Ellens livshistorie uden hensyn til sandsynligheden, hvorved sandheden i den ikke bliver sandhed om en virkelighed, men sandhed om digterens forestilling om en bestemt art af menneskelighed.

Men indbyrdes fuldstændiggør de to fortællinger hinanden. Til sammen er de i mandlig og kvindelig version digterens drøm om det frie menneske – mennesket, som det bliver, når det får lov at udvikle sig uden indflydelse af formentlig sterile og hæmmende kulturkonventioner. Adolf hævder sig en sådan stilling, deraf digterens kærlighed til ham trods det tillærte program – Ellen får den til givende.

Begge de digtede figurer er født ud af det »Unbehagen in der Kultur« (Freud), som begyndte med Rousseaus naturevangeliem fra midten af det 18. århundrede for at fortsætte som en væsentlig strømning frem til dagen idag.

Uden forsøg på fordelende retfærdighed kan dens indhold bestemmes som en protest i livets navn mod det etableredes tendens til stivnen i autoritær goldhed. Man får et pust af stemningen og en stump af det etableredes manifestationer, når Drachmann i *Forskrævet* lader Edith og Ulf med selskab køre af sted »gennem Bureaokratiets, Professorernes og Forretningsmændenes Villakvarterer – ud i den lyse Juninat«.

Hvad der foresvæver Drachmann, er et ideal af fri menneskelighed uden politisk partifarve. Om det svajede og svinged han livet igennem – nu til venstre, nu til højre.

Hvad samtiden mente om romanen

Med alle forskelle i graderne af ros og dadel er anmeldelserne af *En Overkomplet* (hvis sted og tid findes anført i Johs. Ursins Drachmann-bibliografi) fælles om grundsynspunktet: som helhed er romanen forfæjlet i kraft af den løse komposition og uklarheder i tankegangen, men da enkelthederne ofte er fortræffelige og stilen god, er bogen alligevel læseværdig.

Rækken indledes af den radikale politiker Viggo Hørup, der var

Drachmanns fætter, og sluttes af Georg Brandes, som digteren dengang betragtede som sin ven og lærermester.

Hørup har ordentlig skyndt sig. Allerede to dage efter, at romanen var udkommet, bragte Morgenbladet 12.5.76 hans anmeldelse (genoptrykt med titlen *Literaturløjten* i 1. bind af V. Hørup i *Skrift og Tale*, 1902).

Det vid, Hørup indledningsvis udfolder, skal måske dække over, at anmelderen kun alt for godt ser svaghederne i sin lyriske fæters første store episke arbejde på 420 sider. Barmhjertighedskåben består i variationer af den tanke, at i sammenligning med de anerkendte størrelser har Drachmann den fordel, at han endnu ikke har kulmineret, men stadig kan vokse og gør det: på s. 188 er han indtrådt i de lov-mæssige rygeres tal, og siden er det bestandig gået fremad – hedder det ironisk-fortrøstningsfuldt.

Hørup læser de tre fjerdedele af bogen igennem uden at finde synderligt at kritisere, for der var jo »noget i dem, som velgørende efterlod følelsen af, at digteren »vokser efterhaand«. Men den sidste fjerdedel finder han summarisk og tør, uden at der egentlig er »noget i det«. Han ser, at de to hovedpersoner ikke er holdt ude fra hinanden. Men begrebet *overkomplet* glider han let hen over, idet han nøjes med at forklare, at når Erik »slap bedre derfra« end den overkomplette Adolf, lå det »i den dygtigere Natur, den større Ærgerrighed og den stærkere Egoisme«.

Anmeldelsen slutter stærkt rosende. Det er »en kæk Bog«, sproget er »rigt, ofte glimrende«, de indstøede digte er »ofte formsfuldendte i høj Grad«, genrebillederne i staffagen er spillevende, og herpå fremdrages der en række eksempler, der tilsammen udgør det meste af bogens indhold. Alt er malet »med Liv og Lyst og staar frit og klart mod den Baggrund af Vemod og Alvor, der ligger tungt og trist over Fredensborg og de danske Indsøer«.

Berlingske Tidende (17.5.) er afvisende og karrig på ros. Forfatterens smådigte er vel ofte vellykkede, men »Epiker er han ikke; han mangler alle Forudsætninger til at objectivere sit Stof«. Anmelderen hæfter sig med megen undren ved Adolfs forvandling til arbejdsom, og om Erik hedder det overraskende nok i det konservative organ, at han er »en Slags filosofisk Spidsborger«. Endelig findes skildringen af Adolfs moder helt forfejlet.

I Jyllandsposten (28.5.) mener signaturen -z, d.e. Sophus Bauditz, at